

İnsanlarda hastalığa sebep olan patojenlere ilişkin bilgiler – Aşı korur!

Meningokok nedir?

İnvaziv meningokok enfeksiyonu, baş ağrısı ve ateş gibi ilk genel semptomlardan sonra birkaç saat içinde hayatı tehdit edebilen ciddi bir hastalıktır. Meningokok olarak da bilinen *Neisseria meningitidis* bakterileri genellikle pürülan beyin zarı iltihabı veya sepsise (genellikle kan zehirlenmesi veya kan dolaşımı enfeksiyonu olarak da bilinir) neden olur. Meningokok hastalıkları Almanya'da çok nadir görülür. Yılda 1 milyon kişi başına 4'ten az vaka düşmektedir.

Meningokok nasıl bulaşır?

İnsandan insana

Meningokoklar esas olarak insan nazofarenksini istila eder. Patojenler, örneğin tükürük veya burun salgıları gibi yakın temas yoluyla başkalarına bulaşabilir. Meningokoklar vücut dışında hızla öldüğünden, yakın teması olmayan kişiler arasında karşılaşma genellikle bulaşmaya yol açmaz.

Hastalarda ne gibi hastalık belirtileri görülür?

Bir hastalık genellikle baş ağrısı, ateş, titreme ve baş dönmesi gibi genel semptomlarla aniden başlar ve şiddetli bir hastalık hissi verir. Birkaç saat içinde yaşamı tehdit eden bir durum ortaya çıkabilir.

Meningokoklar, tek tek veya birlikte ortaya çıkabilen iki ana klinik tabloya neden olur:

► Beyin zarı iltihabı (menenjit)

Ateş, baş ağrısı, ışığa karşı hassasiyet ve şiddetli uyku hali veya baş dönmesi gibi bilinç bulanıklığı beyin zarı iltihabının yaygın belirtileridir. Tipik bir belirti, genellikle sabah kusması veya dolaşım yetmezliği belirtileri ve bazen nöbetlerle birlikte boyunda ağrılı sertliktir.

► Sepsis (kan zehirlenmesi, kan dolaşımı enfeksiyonu)

Meningokok sepsisinde, bakteriler kan ile tüm vücuda yayılır. Bu sırada kanın pıhtılaşması bozulur. Bu da deride yoğun kanamaya neden olur. Sepsisin özellikle ağır bir formunda, böbrek üstü bezlerinde hayatı tehdit eden kanamalar dolaşım şokuna yol açar. Sepsis çoklu organ yetmezliğine kadar ilerleyebilir. Bu, derhal tedavi edilmesi gereken tıbbi bir acil durumdur. Ateş ve güçlü bir hastalık hissine ek olarak, uyarı işaretleri arasında nabızın hızlanması, nefes darlığı ve kafa karışıklığı da yer alabilir.

Etkilenenlerin % 10 ila 20'sinde **komplikasyonlar ve uzun vadeli sonuçlar** meydana gelmektedir.

Meningokok menenjitinin ardından kraniyal sinir felçlerine, nöbetlere, zihinsel bozukluklara veya öğrenme güçlüklerine ve sağırlığa yol açabilir. Sepsis doku hasarına ve hatta tek tek uzuvların ölümüne yol açabilir.

Meningokok menenjiti için ölüm oranı % 1, septisemi için yaklaşık % 13 ve septik şokun şiddetli formu için yaklaşık % 33'tür.

Bebeklerde ve küçük çocuklarda meningokok hastalığının belirtileri genellikle daha az tipiktir. Belirtiler arasında ateş, kusma, kramplar, sinirlilik veya uyuşukluk, ağlama ve şişkin veya sert bir bingıldak (kafatası plakaları arasındaki boşluk) yer alabilir. Öte yandan, boyun sertliği olmayabilir.

Hastalığın kuluçka süresi ne kadardır ve bulaşıcılık ne kadar sürer?

İlk belirtiler enfeksiyondan 2 ila 10 gün sonra, genellikle 3 ila 4 gün sonra ortaya çıkar. Etkilenenler, semptomların başlamasından önce 7 güne kadar bulaşıcıdır. Hastalık genellikle antibiyotiklerle tedavi edilir. Etkili antibiyotik tedavisinin başlamasından 24 saat sonra enfekte kişiler artık bulaşıcı değildir.

En fazla risk altında bulunan kişiler kimlerdir?

Meningokok hastalıkları her yaşta ortaya çıkabilir. Yaşamın birinci ve ikinci yılındaki bebekler ve küçük çocuklar en sık etkilenenlerdir ancak 15-19 yaş arasındaki ergenler de daha sık hastalanmaktadır. Enfekte kişilerin yakın temaslarının, özellikle de aynı evde yaşayan kişilerin enfekte olma riski artmaktadır.

Hastalık durumunda nelere dikkat etmeliyim?

- ▶ Meningokok enfeksiyonundan şüphelenilse bile hastalar derhal hastaneye yatırılmalıdır!
- ▶ Ani başlayan ateş, titreme veya baş ağrısı gibi belirtiler ve meningokok hastalığının diğer uyarı işaretlerini (yukarıya bakın) yaşarsanız derhal bir doktora başvurun.
- ▶ Enfeksiyon genellikle antibiyotiklerle tedavi edilir.
- ▶ Meningokok enfeksiyonları için enfeksiyondan koruma yasası düzenlemeleri uygulanır. Meningokok hastalığından şüphelenilse bile, ilgili kişi geçici olarak okul veya kreş gibi ortak tesislere gitmemeli veya buralarda çalışmamalıdır. Aynı durum, hanesinde hasta veya hastalık şüphesi olan insanlar için de geçerlidir. Bir hastalıktan şüpheleniliyorsa veya hastalık teyit edilmişse, hastalıktan etkilenenler toplum merkezini bilgilendirmelidir.
- ▶ İyileşmenin ardından, etkilenenler toplum tesislerine geri dönebilir veya orada çalışabilir. Sağlık raporu gerekli değildir.

Hasta bir kişinin yakın teması olarak nelere dikkat etmeliyim?

- ▶ Meningokok hastalığından muzdarip bir kişiyle yakın temasta bulduysanız, meningokok enfeksiyonunun ilk belirtisinde (yukarıya bakın) derhal tıbbi yardım almalısınız. Yakın temas, örneğin hasta kişiyle aynı evde yaşamanız veya uzun süre doğrudan temas halinde olmanız anlamına gelebilir; örneğin öpüşürken veya ortak kullanım alanlarında.
- ▶ Enfekte kişilerin yakın temaslarına önleyici tedbir olarak antibiyotik verilmelidir. Bu uygulamaya mümkün olan en kısa sürede, ancak hasta kişiyle temastan sonraki en geç 10. günde başlanmalıdır.
- ▶ Enfekte kişiye meningokok teşhisi konmuşsa, aşılmanın mümkün olduğu aşılammamış yakın temaslılara aşılama önerilir.
- ▶ Vakanın aynı hane halkında görüldüğü yakın temaslılarda, ihtiyati antibiyotik tedavisinin başlamasından 24 saat sonra semptomlar görülmezse, bu kişiler ortak tesisleri tekrar ziyaret edebilir veya buralarda çalışabilir.
- ▶ Sorumlu sağlık kuruluşunun talimat ve tavsiyelerine uyun.

Kendimi nasıl koruyabilirim?

Aşı

Dünya çapında farklı dağılım gösteren farklı meningokok türleri (serogruplar) vardır. Almanya'da çocuklarda görülen hastalıkların çoğuna meningokok serogrup B, yetişkinlerde ise benzer şekilde serogrup Y neden olmaktadır. Serogrup C ve W daha nadirdir. Farklı meningokok türlerine karşı koruma sağlayan çeşitli aşılar mevcuttur.

Daimi Aşı Komisyonu (STIKO) şu tavsiyelerde bulunmaktadır:

- ▶ tüm çocuklar için 2, 4 ve 12 aylıkken meningokok B'ye karşı birer doz aşı. Eksik aşı dozları mümkün olan en kısa sürede ve en geç çocuğun 5. doğum gününe kadar tamamlanmalıdır;
- ▶ tüm çocuklar için 12 aylıkken meningokok C'ye karşı bir doz aşı. Aşı ihmal edilmişse, mümkün olan en kısa sürede ve en geç 18. yaş gününe kadar yapılmalıdır;
- ▶ Risk grupları için meningokok ACWY kombine aşısı ve meningokok B aşısı ile aşılama; buna doğuştan veya edinilmiş bağışıklık zayıflığı (örn. dalak eksikliği) nedeniyle sağlık riski artmış kişiler ve risk altındaki laboratuvar personeli dahildir;
- ▶ Meningokok hastalığının yüksek oranda görüldüğü ülkelere seyahat edenlere, özellikle de halkla yakın temas halinde olanlara ve Mekke'ye hac ziyaretlerinden önce meningokok ACWY aşısı yapılması;
- ▶ Afet yardım çalışanları için ve riske bağlı olarak kalkınma yardım çalışanları ve sağlık personeli için meningokok ACWY aşısına ek olarak meningokok B aşısı da yapılmalıdır;
- ▶ Uzun süreli kalışlardan önce, özellikle çocuklar ve gençler ile öğrenim veya eğitim gören kişiler için, varış ülkelerinin tavsiyelerine uygun olarak meningokok ACWY ve/veya meningokok B'ye karşı aşılama.

MENİNGOKOK

Nerelerden bilgi edinebilirim?

Yerel sağlık müdürlüğünden daha fazla bilgi alabilirsiniz. Meningokok enfeksiyonlarının bildirilmesi gerektiği için buradan mevcut durum ve hastalıkla başa çıkma konusunda bilgi edinebilirsiniz.

Daha fazla (ihtisas) bilgiyi internette Robert Koch Enstitüsü sayfalarında (www.rki.de/meningokokken) bulabilirsiniz.

Lütfen yolculara yönelik bilgileri de dikkate alın (www.auswaertiges-amt.de).

Aşı ile enfeksiyondan korunma hakkında daha fazla bilgiyi Federal Halk Sağlığı Enstitüsü sayfalarında (www.infektionsschutz.de) bulabilirsiniz.

Yayımcı:
Bundesinstitut für Öffentliche Gesundheit, Köln.
Tüm hakları saklıdır.

Bundesverband der Ärztinnen und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V. iş birliği ve Robert Koch-Institut onayıyla hazırlanmıştır.

Bu kamu bilgilendirmesi www.infektionsschutz.de ana sayfasında ücretsiz indirilebilir.